

Gammal och ny terrorism

En studie av ETA:s och IRA:s nedläggning av vapen

Abstract

Denna uppsats behandlar terrorism i ett demokratiskt Europa och speciellt de båda terroristgrupperna ETA i Spanien och IRA i Nordirland. De båda organisationerna har inom ett relativt kort tidsintervall valt att lägga ner sina vapen och har dessutom uttryckt en vilja att i fortsättningen vilja arbeta demokratiskt. Med vår studie har vi velat förklara varför denna förändring har skett. Vi har använt oss av en komparativ fallstudie för att på sätt finna förklaringar till de båda händelserna. Denna studie har utförts med hjälp av relevant statsvetenskaplig forskning och teorier. Vi har undersökt tre faktorer som vi ansåg hade haft en avgörande betydelse för den senaste utvecklingen: den nya internationella terrorismen, svårigheter att legitimera våld samt politiska och militära åtgärder från statens sida. Vår slutsats är att den utlösande faktorn till varför ETA och IRA deklarerat vapenvila just nu är ökningen av den internationella terrorismen med minskad acceptans för våld som följd.

Nyckelord: terrorism, ETA, IRA, vapenvila, demokrati

Innehållsförteckning

1	Introduktion.....	1
1.1	Problemformulering	1
1.2	Syfte.....	1
1.3	Metod.....	2
1.4	Material.....	3
2	Teori.....	4
2.1	Att definiera terrorism	4
2.1.1	Ett förslag till definition.....	4
2.1.2	Vår definition av terrorism.....	5
2.2	Den nya terrorismen	5
2.2.1	Olika typer av terrorism.....	5
2.2.2	En ny typ av terrorism	5
2.3	Att legitimera terrorism	6
2.3.1	Att rättfärdiga våld.....	6
2.3.2	Terroristens världsbild	7
2.3.3	Terrorism som verktyg.....	8
2.4	Politiska och militära åtgärder mot terrorism	8
2.4.1	Det demokratiska svaret på terrorism	8
2.4.2	Att bekämpa terrorism	9
2.4.3	Ett alternativt angreppssätt.....	10
3	Bakgrund	12
3.1	Terrorism i Europa	12
3.2	ETA	12
3.2.1	ETA ur ett historiskt perspektiv	13
3.2.2	ETA idag	14
3.3	IRA	14
3.3.1	IRA ur ett historiskt perspektiv	15
3.3.2	IRA idag.....	16
4	Förklaringsfaktorer.....	17
4.1	Den nya terrorismen	17
4.2	Att legitimera terrorism	18
4.2.1	ETA.....	18

4.2.2	IRA	19
4.3	Politiska och militära åtgärder mot terrorism	19
4.3.1	Spanska staten	20
4.3.2	Brittiska staten.....	21
4.3.3	Internationellt samarbete.....	22
5	Resultat och diskussion.....	24
6	Referenser	27

1 Introduktion

Sedan den 11 september har terrorism betraktats som det största existerande hotet mot säkerhet och demokrati i Europa och i världen. Allting tyder på att terrorism som fenomen är här för att stanna. Terrorismen har hamnat högst upp på den internationella dagordningen, från att ha varit ett hot bland andra till att få högsta prioritet. Anmärkningsvärt är också att terrorismen håller på att skifta skepnad. Det har utvecklats en ny internationell terrorism med andra mer oklara syften än att etablera en stat eller erövra territorium. Den nya internationella terrorismen definieras inte av landgränser eller avstånd. I ljuset av detta har vi funnit det intressant att de båda nationalistiska väpnade grupperna ETA i Spanien och IRA i Nordirland, båda klassificerade som terroristorganisationer, nyligen har lagt ner sina vapen och vidare deklarerat att de vill arbeta demokratiskt för en fredlig lösning av respektive konflikter. Dessa två organisationer brukar anses som de sista i Europa av typen väpnade nationalistiska grupper.

1.1 Problemformulering

Vi ämnar i denna uppsats utgå från det faktum att de båda väpnade militanta grupperna ETA och IRA inom en relativt kort tidsperiod båda har tagit avstånd från väpnad kamp. Genom att använda oss av en komparativ fallstudiemetod och med hjälp av relevanta teorier vill vi undersöka varför detta har skett, varför just nu och om det finns några samband mellan ETA:s och IRA:s beslut.

1.2 Syfte

Den kamp ETA och IRA har bedrivit och till viss mån bedriver idag, det vill säga en inomstatlig terrorism, kan sägas tillhöra en gammal typ av terrorism som håller på att försvinna i Europa. Vi anser det därför vara av samhällsvetenskapligt intresse att analysera denna förändring och med hjälp av en komparativ fallstudie empiriskt förklara dessa utvecklingar som har skett i båda grupper. Vi tror att den nya internationella terrorismen har minskat acceptansen för terrorism, både hos den egna befolkningen och hos människor i allmänhet, och att detta kan ses som den primära förklaringen till varför IRA och ETA har deklarerat vapenvilor just nu. Andra förklaringsvariabler vi ämnar undersöka och som vi tror kan ha betydelse är de politiska och militära åtgärder som vidtagits mot terrorismen samt även internationella samarbeten och åtgärder. Självklart är orsakerna till ETA:s

och IRA:s beslut troligtvis mer komplexa än vad dessa tre faktorer kan förklara. Det finns med största sannolikhet bakomliggande orsaker att finna på andra håll, i ett ökat välstånd i Europa, en ökad demokratisering eller nationalstatens reducerade betydelse inom EU. Vårt syfte med uppsatsen är dock att undersöka vad som fått IRA och ETA att lägga ner vapnen just nu. Vi anser att den ökade internationella terrorismen är den utlösande faktorn för de båda gruppernas definitiva beslut och har därför valt att begränsa oss till en undersökning av tidigare nämnda tre förklaringsvariabler.

Vår studie kan i första hand anses vara teorikonsumerande på så sätt att den använder sig av befintliga teorier för att förklara ett fenomen. I viss mån har vi också ett teoriutvecklande syfte då vi hoppas att våra slutsatser kan belysa den förändring av den nationella terrorismen som vi anser sker i Europa idag. Eftersom ämnet är relativt snävt avgränsat håller vår problemformulering en relativt låg abstraktionsnivå. Detta är något som försvårar generaliseringar utifrån våra resultat.

1.3 Metod

Vi har valt att göra en jämförande kvalitativ studie av ETA och IRA. Analysen kommer att göras på makronivå, d.v.s. vi kommer att studera grupper och nationer, inte individer. Vi kommer att använda oss av en lika-utfallsstudie, vilket innebär att vi har valt ut två händelser där resultaten är desamma. Den analytiska delen av uppsatsen består i att hitta faktorer som är gemensamma för de undersökta fallen (Esaiasson m.fl. s.126f). Fördelen med att utifrån dessa premisser välja att använda oss av en jämförande studie är den ökade möjligheten att finna mönster och regelbundenheter jämfört med om vi endast studerade ett fall. En nackdel kan dock självklart vara att man redan i ett mycket tidigt stadium av forskningsprocessen tvingas acceptera förklaringar. Man gör alltså implicit vid valet av fall ett antagande om vilka förklaringar som är giltiga.

En lika-utfallsdesign kräver alltså att man från början har en uppfattning om vad som skulle kunna ha betydelse i sammanhanget. Den faktor som vi tror har haft mest betydelse för de båda gruppernas beslut är den ökade internationella terrorismen. Vi anser att denna ökning har lett till svårigheter för nationella terroristgrupper att fortsättningsvis kunna legitimera användande av våld. Vi är medvetna om risken med att inte låta den beroende variabeln variera och skulle om möjligt gärna utvidga undersökningen till länder vars terroristgrupper inte lagt ner sina vapen trots den ökade internationella terrorismen. En sådan undersökning skulle dock kräva allt för mycket tid och är inte möjlig att göra inom ramen för en B-uppsats. Vi hoppas ändå att vår studie kommer att kunna öka förståelsen för det studerade fenomenet även om en bredare undersökning naturligtvis hade varit önskvärd.

Vi börjar med en definition av själva begreppet terrorism för att sedan fortsätta med att redovisa tidigare forskning och redan befintliga teorier inom området. Därefter kommer vi att redogöra för konflikterna på Nordirland och i Baskien ur

ett historiskt perspektiv samt beskriva hur ETA och IRA är uppbyggda och hur de agerar idag. Slutligen ämnar vi använda oss av de redovisade teorierna för att förklara de bakomliggande orsakerna till ETA:s och IRA:s beslut.

1.4 Material

Vår studie grundar sig först och främst på sekundärmaterial, det vill säga vetenskapliga rapporter, artiklar i dagstidningar och dylikt. Vi har också delvis använt oss av primärmaterial såsom EU-dokument, uttalanden från IRA och ETA, rapporter från ”The Independent Monitoring Commission” (IMC) m.m. Vi har strävat efter att välja sådan litteratur som i största möjliga mån beskriver teorier kring terrorism samt orsakerna till ETA:s och IRA:s nedläggning av vapen på ett neutralt och värderingsfritt sätt. Ett problem i urvalet av material har självklart varit att dessa två händelser, speciellt då fallet med ETA:s nedläggning av vapnen, ligger så nära i tiden. Analyser av detta beslut existerar men då främst i form av debattinlägg i dagstidningar eller på olika internetsidor. Trots dessa svårigheter att hitta material hoppas vi ändå kunna bidra med en diskussion och relevanta åsikter kring ämnet. Eftersom vår utgångspunkt är andrahandsmaterial kommer självklart vår text och analys att vara påverkad av inte bara vår förförståelse av ämnet, utan också av andra människors förförståelse och uppfattningar.

2 Teori

2.1 Att definiera terrorism

För att kunna gå vidare i vår studie krävs en operationalisering av begreppet terrorism. Vad är egentligen terrorism? Vilket fenomen är det som vi studerar? Begreppet är mer komplicerat än väntat. Det enda konsensus kring begreppet terrorism inom forskningsvärlden är att det inte existerar någon entydig definition, sedan går åsikterna isär. En syn på diskussionen är att avsaknaden av en entydig definition orsakar stora svårigheter för vidare studier av terrorism och att en sådan definition nödvändigtvis måste formuleras för att det inte ska uppstå missförstånd (Grob-Fitzgibbon 2005 s.231). En annan syn på problemet kan tänkas vara att man måste inse att terrorism i sig inte är ett entydigt fenomen och att det därför inte heller kan existera någon entydig definition. Det enda man kanske kommer att kunna enas om är att det finns olika typer av terrorism som i sin tur måste bekämpas på olika sätt.

2.1.1 Ett förslag till definition

Det finns som sagt en uppsjö av teorier kring vad terrorism egentligen är och hur terrorism bör definieras. Det finns inte utrymme här för att redogöra för alla men vi ska ändå beröra ett par lite kortfattat.

Cindy S. Combs erkänner problemet med att finna en enhetlig definition av terrorism men aspirerar ändå på att försöka identifiera en kärna. Terrorism, skriver hon, är:

”en syntes av krig och teater, en dramatisering av den mest förbjudna typen av våld – den som utövas på oskyldiga offer – som spelas upp inför en publik med hopp om att med politiska syften skapa en stämning av skräck” (Combs 2006 s.11).

Denna definition, menar hon rymmer en rad viktiga komponenter: en våldshandling, en publik som det ingjuts skräck i, oskyldiga offer och politiska motiv eller syften. Alla dessa komponenter hittar man i många av de definitioner som används av nationella och internationella organ. Till exempel så definierar USA:s utrikesdepartement terrorism som ”uppsåtligt, politiskt motiverat våld som begås mot icke stridande mål av sub-nationella grupper eller hemliga agenter” (Kaldor 2004 s.1).

2.1.2 Vår definition av terrorism

Det största uppenbara problemet med de definitioner som erbjuds av både statliga organ och akademiker är att de tenderar att vara alltför inkluderande. Att acceptera att terrorism istället kan ta sig många olika uttryck och användas i många olika syften är ett mer korrekt tillvägagångssätt än att försöka hitta en allomfattande definition. Vi har dock valt att använda oss av Combs definition av terrorism som alltså innefattar en våldshandling, en publik som det ingjuts skräck i, oskyldiga offer samt politiska motiv eller syften. Enligt denna definition kan både IRA och ETA klassificeras som terroristgrupper. De har båda använt sig av våldsdåd och en skräckslagen publik. Otaliga oskyldiga har offrats och de politiska motiven har varit att bryta sig ut ur Storbritannien respektive Spanien.

2.2 Den nya terrorismen

2.2.1 Olika typer av terrorism

Terrorism har traditionellt sett delats upp i två olika kategorier: statlig terrorism (terrorism uppifrån) och icke-statlig terrorism (terrorism underifrån). Grob-Fitzgibbon (2005 s.236ff) väljer istället att analysera terrorism utifrån fyra olika kategorier utan någon anknytning till varandra. De fyra kategorierna är nationell terrorism, revolutionsterrorism, reaktionär terrorism samt religiös terrorism.

Revolutionär terrorism syftar till att förändra den filosofiska eller politiska naturen hos en regering eller i ett helt samhälle. *Den reaktionära terrorismen* har som mål att förhindra förändring i statens styre eller i samhället och är en klar motsats till den revolutionära terrorismen. *Religiös terrorism* använder våld för religiösa ändamål, det vill säga för att till exempel omvända människor till en annan religion eller åstadkomma revolutionär eller religiös förändring inom ett land, en region eller till och med en kontinent. *Den nationella terrorismen* utövas av grupper vars syfte rör landgränser. Vidare, menar Grob-Fitzgibbon, kan denna grupp delas in i offensiv och defensiv terrorism. Med offensiv terrorism avses sådan terrorism som syftar till att ändra redan existerande nationella gränser genom att med våldsamma metoder få den stat som upprätthåller dessa gränser att ge vika för dess krav. Defensiv terrorism syftar till att förhindra en stat eller en offensiv terroristgrupp från att förändra redan existerande landsgränser. Både ETA och IRA kan sägas passa in under definitionen nationell offensiv terrorism.

2.2.2 En ny typ av terrorism

Enligt Mary Kaldor (2004 s.1), professor vid London School of Economics har vi fått en ny typ av terrorism. Denna typ skiljer sig, menar hon, i tre avseenden från

det hon kallar den traditionella 1900-tals terrorismen. För det första använde sig den traditionella terrorismen av våld för att nå politiska vänster- eller högermål. Den nya terrorismen säger sig agera för ett speciellt samhälle eller för en religiös övertygelse men den är också del i något större, ett heligt krig, i vilket ont och gott utgör de polariserande krafterna. För det andra är det våld som den nya terrorismen använder sig av en typ av politisk mobiliseringskraft där media spelar en stor roll. De traditionella terroristerna hade som syfte att attackera strategiska mål, till exempel viktiga officiella byggnader eller kraftstationer. De nya terroristerna utför bland annat massdödanden, självmordsattacker eller mord som de filmar och sänder ut över världen för att skapa uppmärksamhet. Slutligen är den nya typen av terrorism mer lik ett nätverk än den traditionella terrorismen som har varit, med sin ofta tydliga organisation av starkt sammanlänkade grupper. Idag är terroristgruppernas struktur, som Kaldor uttrycker det, mer löst och horisontellt uppbyggd. Inom nätverket arbetar de olika grupperna relativt autonomt. Det ekonomiska stödet erhålls från transnationella stödgrupper och organiserad kriminalitet som använder sig av globaliseringens infrastruktur för sin verksamhet. Något som också kan sägas utmärka den nya typen av terrorism är det faktum att den inte tar på sig ansvaret för de dåd som utförs. Fortfarande idag så har ingen tagit på sig skulden för 11 september (Kaldor 2003 s.1-3).

Vidare diskuterar Kaldor ny terrorism med hjälp av begreppet ”regressiva globalisatörer”. Med hjälp av detta uttryck vill hon beskriva en grupp människor som å ena sidan när sig på globaliseringen och de osäkerheter som den innebär, och dessutom organiserar sig på ett sätt som utnyttjar de nya globala nätverken. Å andra sidan är dessa grupper starka motståndare till den allt mer expansiva globaliseringen och anhängare av den traditionella synen på statens avgränsning och makt. Denna form av terroristgrupper bör alltså öka i takt med att globaliseringen också ökar, både på grund att det finns en ökad osäkerhet och för att dessa grupper först nu börjar dra fördel av de förutsättningar för organiserat samarbete som globaliseringen faktiskt innebär (Kaldor 2003 s.5).

2.3 Att legitimera terrorism

2.3.1 Att rättfärdiga våld

Enligt Cindy C. Combs, (2006 s.36f) verksam vid North Carolina University at Charlotte, tar terrorismen idag sig annorlunda uttrycksformer än terrorismen på 1900-talet även om anledningarna till terrorism inte har förändrats i samma takt som metoderna. Hur kommer det sig då att grupper med en revolutionär agenda kan tänka sig att mörda oskyldiga människor? Den filosofiska utgångspunkten för hur mycket våld och vilken typ av våld som är legitimt att använda sig av för att uppnå utsatta politiska mål har historiskt sett förändrats. Det revolutionära våldet har utvecklats och har kommit att omfatta sådana handlingar att det kan

klassificeras som terrorism. Combs citerar FN-sekretariatets uttalande om legitimt våld: "The legitimacy of a cause does not in it self legitimize the use of certain forms of violence, especially against the innocent" (Combs 2006 s.40) Vidare citerar hon en antagen resolution från FN:s generalförsamling och säkerhetsråd:

"criminal acts intended or calculated to provoke a state of terror in the general public, a group of persons or particular persons for political purposes are in any circumstances unjustifiable, whatever the considerations of a political, philosophical, ideological, racial, ethnic, religious or other nature that may be invoked to justify them" (Combs 2006 s.40)

När har ett folk rätt till en egen stat och territorium och när är ett krig som förs med detta syfte rättfärdigat? Vad ska prioriteras: rätten till självbestämmande eller rätten till liv? Enligt Combs och också enligt FN måste det alltså finnas gränser för när en kamp för självbestämmande får utkämpas. En anledning till detta är att det alltid kommer att finnas människor som påverkas negativt i samhället just på grund av en sådan kamp. Därför kan det principiellt sett vara problematiskt med självbestämmanderätten och begränsningen av användandet av våld i denna typ av frihetssträvande, eftersom många som hävdar denna typ av rättigheter inte har stöd bland den egna befolkningen och då inte heller kan vinna en kamp mot en statsmakt (Combs 2006 s.41-44).

2.3.2 Terroristens världsbild

Combs refererar (2006 s.44) till en studie gjord av Gerald A. Hopple och Miriam Steiner om hur terroristen ser på sig själv och sin omvärld. Studien omfattade en analys av 46 dokument från den tyska Röda Armé-fraktionen, det baskiska ETA samt de italienska Röda Brigaderna. Enligt denna studie utgörs en terrorists trossystem av flera olika komponenter. En av dessa är det sätt på vilket terroristen föreställer sig sin fiende. Detta görs på ett mycket opersonligt sätt där fienden utgör en del i en helhet och där de mänskliga dragen inte existerar. Fienden klassificeras och kategoriseras, som kapitalist eller imperialist till exempelvis. Att använda våld mot en sådan slags fiende är lätt för terroristen, lättare än om än offret hade haft ett namn eller ett ansikte. På detta sätt behöver inte heller våldet rättfärdigas eftersom offret representerar en enhet, till exempel samhället i stort eller den amerikanska imperialismen och inte en försvarslös människa. En annan komponent i hur terroristens trossystem är uppbyggt utgörs av hur terroristen ser på sig själv. Till exempel så brukar terrorister på den vänstra sidan av det politiska spektrat se på sig själva som den svaga parten och som offret i en konflikt. Den kamp de är involverade i ser de som något självklart, en obligatorisk uppgift som de inte kan undkomma. De anser sig också vara moraliskt överlägsna och därför behöver de heller inte lyda under vanliga moraliska lagar. En tredje faktor utgörs av hur terrorister ser på den konflikt som de är del i. Konflikten är inte enkom en moralisk kamp där vad som är gott och vad som är ont utan svårigheter kan bestämmas av terroristen, utan det finns också en idealistisk aspekt av konflikten. Det vill säga att det som slutligen spelar störst roll är den inneboende känsla som

en terrorist har som gör det ”lagliga olagligt och det olagliga lagligt och rättfärdigat” (Combs, 2006 s.45).

2.3.3 Terrorism som verktyg

I ”Syndrom Versus Tool Perspectives on Terrorism” diskuterar A. W. Kruglanski professor i psykologi vid University of Maryland och S. Fishman student vid samma universitet, två olika infallsvinklar som kan användas för att analysera terrorism. Den första är att se terrorism som ett syndrom där terrorism representerar en psykologiskt meningsfull konstruktion med identifierbara karaktärsdrag hos individerna och grupperna som analyseras. Den andra är att se terrorism som ett verktyg som används som ett strategiskt instrument och kan användas av vilken part som helst i en konflikt. Det är den senare teorin vi har valt att använda oss av och vi ska först närmare redogöra för teorin.

Ett påtagligt moraliskt dilemma när det gäller synen på terrorism som ett verktyg är frågan om när målet kan sägas helga medlen? Här menar författarna att detta beror på en moralisk kalkyl:

”an end may justify terrorism if it exceeded in its moral significance the end obstructed by terrorism, but it may not justify terrorism if the opposite held true” (Kruglanski, Fishman 2006 s.203).

Terrorism måste på grund av sin våldsamma natur som involverar dödande av oskyldiga legitimeras av ett ”högre” moraliskt värde. I IRA och ETA:s fall legitimerar de båda grupperna sina terroristmetoder med den historiska rätten till sitt land och det faktum att både katolikerna i Nordirland och baskerna i Baskien har upplevt perioder av förtryck från Storbritannien respektive Spanien. Att se terrorism som ett verktyg bygger på att terrorism ska vara användbar för att nå aktörens mål och att den kan rättfärdigas på moraliska grunder och därför är kompatibel med aktörens etik. Ett sådant tankesätt kan grundas på olika ideologier. IRA och ETA grundar sina strategier på etnisk-nationalistiska ideologier (ibid. s. 206).

2.4 Politiska och militära åtgärder mot terrorism

2.4.1 Det demokratiska svaret på terrorism

Paul Wilkinson, professor i internationella relationer, menar i boken ”Terrorism and the Liberal State” (1986 s.4-17) att det inte existerar en exakt definition av de liberala principerna. Ordet liberal på svenska har inte samma innebörd som på engelska utan vi har fortsättningsvis valt att översätta ordet till demokratisk som

är det ord som kan sägas ligga närmast den innebörd som Wilkinson lägger i begreppet. Den viktigaste grundpelaren i en demokratisk stat utgörs enligt Wilkinson av de politiska skyldigheterna och stödet från medborgarna. Ett annat viktigt kännetecken kan sägas vara lagens suveränitet och ett tredje att staten använder sitt monopol på legitimt våld på ett korrekt sätt. På så sätt kan man bevara intern fred och ordning samt skydda lagen och försvara samhället mot externa fiender. Demokratiska samhällen innefattar en rad olika civila rättigheter och friheter som terrorister kan utnyttja. Dessa rättigheter innefattar rörelsefrihet mellan demokratiska stater, föreningsfrihet och frihet från totalitärt styre samt polisövervakning och kontroll. För terrorister utgör dessa typer av stater ett gynnsamt klimat att utöva våldsdåd inom. En annan viktig fördel för terroristerna är medias frihet i dessa stater. Så fort ett attentat begås sänds det ut över världen via satelliter och visas på tv, radio och i tidningar. I länder där staten kontrollerar media kan makthavarna själva välja ut vad som ska visas och terroristerna missar därigenom viktig publicitet. Utvecklingen av teknologin har också gjort demokratiska samhällen mer sårbara för terrorism. Moderna kraftverk, datasystem och kommunikationscentraler utgör potentiella mål för terrorister, både på grund av deras viktiga roll i urbana industriella samhällen och för att de med relativt enkla medel kan förstöras (Wilkinson 1986 s.103f).

Demokratiska samhällen måste, för att kunna bevara och legitimera den ideologi de stödjer sig på, respektera de civila rättigheter som innefattas i en demokrati. Detta gör det mycket svårare för dessa samhällen, jämfört med auktoritära, att handla bestämt och hänsynslöst för att hindra terrorism (Wilkinson 1986 s.103-109).

En av styrkorna i denna typ av stat är att den är uppbyggd efter principer som gör sociala förändringar möjliga, om allmänheten så önskar, utan att internt våld behöver användas. Staten måste dock vara mycket försiktig med vilka eftergifter den gör. Att erkänna legitimiteten i ett krav hos en grupp eller minoritet kan ofta provocera fram fientliga reaktioner hos andra motsatta grupper som känner att deras situation hotas och undermineras av detta. Det kan vara problematiskt om det ges eftergifter till en grupp och om dessa eftergifter i allmänhetens ögon ter sig som ett direkt resultat av utpressning från en terroriströrelse. För att undvika detta anser Wilkinson att det är viktigt att staten undviker alla uttryck för svaghet och kapitulation inför våld eftersom sådant kan förstöra allmänhetens tilltro till regeringen och dess vilja att uppehålla lagen och skydda liv och egendom. Vidare menar Wilkinson att när paramilitära grupper med hjälp av våld och hot får förhandla kommer också stödet för regeringen att börja ebba ut medan allmänheten börjar lyssna mer till terroristpropaganda (ibid. s.120-122).

2.4.2 Att bekämpa terrorism

Demokratier har alltid historiskt sett varit effektiva mål för terrorattacker eftersom den demokratiska staten är oförmögen att försvara sig med liknande metoder som dem terroristerna använder sig av (Combs 2006 s.10).

Wilkinson menar att det viktigaste målet för en demokratisk stat i bekämpningen av terrorism är att skydda demokratin och lagsystemet. Statens svar på terrorism måste präglas av fasthet och beslutsamhet. Alla aspekter av antiterrorism och säkerhetssystem måste kontrolleras av de civila myndigheterna. Regeringen bör vara hård i sitt bemötande av terroristerna men det ska ske inom lagens gränser. Om staten börjar bända på lagar för att komma åt terrorister kan ett undantag lätt leda till flera. Och om staten bortser från lagen, vad har den då för rätt att förvänta sig att individer respekterar och lyder lagen? Ett sådant svek mot folkets tilltro till myndigheterna kan underminera och i värsta fall förstöra demokratins legitimitet (Wilkinson 1986 s.127-128).

Wilkinson fördömer också den speciella status som dömda terrorister har åtnjutit i vissa länder. Sådan status och speciella privilegier leder till en urholkning av den generella respekten för lagens opartiskhet och rättvisa. Wilkinson anser inte heller att man skall förhandla med terrorister och understryker vikten av en underrättelsetjänst av hög kvalitet för att bekämpa terrorism (ibid. s.131-137).

I situationer med långvariga konflikter som i Nordirland och Baskien anser Wilkinson att staterna i sin bekämpning av terrorismen kan behöva ta hjälp av den nationella armén. Det är dock viktigt att armén inte tar över det övergripande ansvaret för att bevara ordningen i landet om det inte är helt tydligt att polisen inte klarar av situationen. Det finns dock starka skäl till att vara försiktig med att blanda in armén varför trupper endast skall sättas in när det är absolut nödvändigt och sedan dras tillbaka så fort som möjligt (ibid. s.156-158).

Wilkinson tar upp problemet med Nordirland och anser där att den brittiska regeringen inte har förmågan att själva övervinna terrorn. Viljan till fred måste komma från folket i Nordirland, både katoliker och protestanter. Dessutom måste regeringarna i Storbritannien och Irland visa mod och själstyrka i samarbetet mot terrorismen (ibid. s.164).

2.4.3 Ett alternativt angreppssätt

Enligt Mary Kaldor är det globala civila samhället den kraft som bör initiera en diskussion kring hur man ska bemöta terrorismens hot och hur man ska förändra de förhållanden som idag gynnar den globala terrorismens framväxt. Lösningen ligger hos det civila samhället, inte hos dess ledare. Detta gäller terrorism i alla former. Kaldor ser dagens terrorism som det extrema svaret på globaliseringen. Hon beskriver förloppet som en ond cirkel och för att kunna ta sig ur denna behöver världen tänka om och börja arbeta där globaliseringen också börjar. Förändring kan ske först och främst på lokal nivå. Detta är något, menar hon, som också våra politiker och partier bör förstå och på grundval av detta fungera som forum där människor kan mötas och engagemang uppstå (Kaldor 2004 s.3).

Kaldor kritiserar i sin artikel "Terrorism as regressive globalisation" Bush-administrationen och dess krig mot terrorismen. Det är av största vikt, menar hon, att det sätt man bemöter våld på ska ses som implementering av de lagar som finns och inte som krig. Detta inkluderar skydd av civila och arresteringar av

brottslingar som kan ses som omedelbara säkerhetsrisker. Att använda sig av termen krig här kan ses som problematiskt då detta spär på terroristens känsla av att det är ett krig som de är involverade i. Krig är ju något som legitimerar icke-statliga aktörers våldshandlingar. (Kaldor 2003 s.5f)

3 Bakgrund

För att få en uppfattning om varför ETA och IRA idag har lagt ner sina vapen och omformulerat sina agendor så är det av högsta betydelse att sätta in båda dessa händelser i ett historiskt sammanhang. Vi har därför valt att kortfattat beskriva ETA och IRA, samt valda delar ur deras historia som vi finner viktiga, för en ökad förståelse för förutsättningarna för de båda gruppernas kamp för självständighet. Vi ämnar också redogöra för de båda grupperna idag och kort beskriva den senaste utvecklingen.

3.1 Terrorism i Europa

Den typ av terrorism i Europa som vi har valt att titta närmare på är den med separatistiska inslag, det man skulle kunna kalla den gamla nationella terrorismen. Med separatism menas vilja eller kamp att göra en region friständig från en redan befintlig statsstruktur. Separatismen har sina grunder i nationalismen och tar sig ofta uttryck i den typ av kamp som man har kunnat se i Spanien och Storbritannien där de båda grupperna ETA och IRA kämpar för ett eget land. (Nationalencyklopedins hemsida)

3.2 ETA

ETA står för Euskada Ta Azkatasuna som är baskiska och betyder Baskien och friheten. ETA är en väpnad separatist rörelse som kämpar för ett fritt Baskien, det vill säga sju regioner belägna i norra Spanien samt sydvästra Frankrike. Den typ av terrorism som ETA använder sig av kan klassificeras som det vi tidigare benämnt nationell terrorism. Gruppen har för att maximera sin effektivitet och minimera sin utsatthet arbetat i celler bestående av ca fyra personer. Cellerna eller grupperna har arbetat oberoende av varandra med största möjliga autonomi eller genom order som de har fått från en enda kontakt från den övre hierarkin i ETA. Det är denna typ av struktur som har gjort det möjligt för ETA att kunna bestå i den utsträckning de har gjort eftersom den spanska polisen inte har kunnat nå kärnan i gruppen eller kunnat pressa ETA-medlemmar på information (Douglass & Zulaika 1990 s.245f). Idag tros ETA vara en mycket liten organisation. Många av de medlemmar (främst män) som kan anses ha haft mest makt sitter idag fängslade (Kumm 2002 s.169).

3.2.1 ETA ur ett historiskt perspektiv

ETA bildades 1959 som en reaktion på det förtryck som det baskiska folket utsattes för av den spanske generalen och diktatorn Francisco Franco. Kraven innefattade skapandet av en autonom baskisk stat där det baskiska språket skulle vara det officiella. Baskerna har grundat sin kamp för en självständig stat på en stark övertygelse om att de tillhör ett förtryckt folk som befinner sig i minoritet (Kumm 2002 s.161ff). Det baskiska folket har sedan stenåldern befolkat den bergsregion som idag utgör de baskiska delarna av Spanien och Frankrike. Baskerna har aldrig haft en egen självständig stat men har åtnjutit varierande grader av autonomi de senaste århundradena. Ca 2,1 miljoner människor utgör befolkningen i de baskiska regionerna och av dessa talar ca hälften baskiska (Council on Foreign Relations hemsida). Under Francos tid hade det baskiska språket förbjudits, baskernas kultur förtryckts och intellektuella basker blivit fängslade på grund av sina politiska och kulturella åsikter (BBC News hemsida 2006).

De första åren tog ETA:s kamp sig uttryck i aktioner där man bland annat förstörde infrastruktur och spanska symboler. Det första mordet skedde 1968 då en spansk polis sköts till döds vid en vägspärr. ETA hade lyckats i sin rekrytering av medlemmar och hade därmed också kunnat radikalisera sina metoder. 1973 mördade ETA den spanske premiärministern Admiral Luis Carrero Blanco, Francos utvalde efterträdare (Shepard 2002, s.57f).

När Franco dog 1975 och Spanien påbörjade sin övergång till demokrati hoppades man att ETA:s våld skulle avta. Istället motsatte sig ETA demokratiseringen och menade att den endast innebar förändring på ytan. Konsekvensen av detta blev en ökad våldsanvändning från ETA:s sida. Mellan 1975 och 1980 mördade ETA 284 personer (Muro 2004 s.2). Här kan man enligt Björn Kumm (2002 s.165) tala om terrorns inneboende automatik. ETA:s medlemmar hade anslutit sig till organisationen tidigt i livet och för dem innebar inte diktaturens slut i Spanien ett självklart slut också på ETA:s kamp. Den dramatiska ökningen av våldet i och med Spaniens demokratisering var en av de faktorer som fick Spaniens regering att bestämma sig för att slå tillbaka med större kraft än förut. Ur detta beslut föddes anti-terroriststyrkan GAL, spanska statens egen terroriststyrka vars metoder senare har kommit att kritiserats hårt (Kumm 2002 s.164ff).

ETA:s offer har bestått av politiker, journalister och affärsmän men det har också riktats våld mot civila. Det har funnits ett utbrett stöd för ETA bland det baskiska folket, också bland de ca 200 000 basker som sägs leva i de franska delarna av Baskien. Spanska ETA-medlemmar har under åren utnyttjat de franska baskiska områdena som tillflyktsort undan den spanska polisen. Franska basker har hjälpt till att skydda ETA-medlemmar och de franska myndigheterna arresterade inte de spanska basker som utförde terroristattentaten och skickade inte heller tillbaka dem till Spanien (Shepard 2002 s.58ff).

3.2.2 ETA idag

Den 22 mars i år, 2006, meddelade ETA sitt beslut om en permanent vapenvila. Fram tills idag har ETA mördat mer än 800 människor i sin kamp för ett självständigt Baskien men har trots detta inte kommit sitt närmare sitt mål menar Diego Muro, föreläsare vid the Faculty for European Studies vid King's College i London (2006 s.1). ETA:s aktivitet har minskat drastiskt de senaste åren. Det har inte skett några nya mord sedan i maj 2003 och ett flertal av gruppens ledare har kunnat arresteras med hjälp av kombinerade insatser från båda franska och spanska myndigheter. Sedan 1997 har olika radikala baskiska nationalistiska grupper blivit hårt ansatta av det spanska rättssystemet. Bland annat har flera tidningar som har blivit anklagade för att ha stött ETA förbjudits och det politiska parti som har varit ETA:s förlängda arm förbjöds 2003. På så sätt ströps också den politiska kanal som ETA använde sig av för att nå folket (BBC News hemsida 2006). I ETA:s uttalande från den 22 mars står följande att läsa:

“The aim of this decision is to promote a democratic process in Euskal-Herria (the Basque Country) in order that the Basque people might implement the political change they need through dialogue, negotiation and agreement. (...) We must all accept our responsibilities to build together the democratic solution which the Basque people need (BBC News hemsida 2006).

Det nya i ETA:s vapenvila, för det är inte första gången en sådan annonseras, är att den benämns av ETA som permanent och att gruppen inte heller ställer några krav eller begär eftergifter från den spanska regeringen. Denna nya vapenvila betraktas alltså som delvis en följd av den spanska premiärministern Zapateros mer försoningsinriktade politik (Muro 2006).

3.3 IRA

IRA står för the Irish Republic Army och kämpar för ett enat Irland fritt från Storbritannien. Den egentliga konflikten pågår mellan de protestantiska unionisterna som vill bevara länken till det protestantiska Storbritannien och de katolska republikanerna som vill skapa ett fritt katolskt Irland.

IRA är koncentrerat till Nordirland men har också haft medlemmar i republiken Irland och i Storbritannien. IRA är den största och bäst organiserade gruppen av de paramilitära grupperna som opererar på Irland. IRA har en hierarkisk ordning med General Army Convention (GAC) som högsta auktoritet. Dessa väljer Army Executive som i sin tur väljer Army Council som är den högsta auktoriteten inom IRA när GAC inte är sammankallat. Vidare är IRA uppdelat i olika celler i de geografiska områden de arbetar i och de som genomför IRAs beslut är Active Service Units som består av fem till åtta medlemmar (Boyne 1996).

IRA har flera utbrytarorganisationer. De mest kända är Real IRA och Continuity IRA och vi vill här påpeka att när vi i fortsättningen nämner IRA menar vi Provisional IRA (PIRA).

3.3.1 IRA ur ett historiskt perspektiv

Konflikten på Nordirland har sina rötter i stridigheterna mellan de som försökte göra Irland fritt från Storbritannien och de som ville bevara det protestantiska, brittiska styret. Parterna i konflikten är unionisterna, nationalisterna samt Storbritannien. Konflikten kan spåras ända tillbaka till 1600-talet när den brittiska kronan sponsrade engelska och skotska protestanter för att de skulle kunna bosätta sig i nordöstra delen av landet. Detta kallades "the plantation of Ulster" (Kennedy-Pipe 1997 s.8).

IRA bildades 1913 med syftet att driva fram politiska reformer med hjälp av våldsmetoder. The Irish Republican Brotherhood, som funnits sedan 1850-talet anslöt sig då till organisationen (ibid s.13). 1920 delades Irland genom "The Government of Ireland Act" i ett katolskt syd och ett protestantiskt nord. Den södra delen skar av banden till Storbritannien och bildade 1949 det som idag kallas Irland, medan den norra delen fortsatte att tillhöra Storbritannien. Denna politiska delning ligger till grund för konflikten på Nordirland. De flesta katoliker i Nordirland vill tillhöra den södra delen medan de flesta protestanter vill fortsätta att tillhöra Storbritannien. Detta har lett till ett Nordirland präglad av extremt våld, då båda grupper haft paramilitära grupper som stridit mot varandra (CNN:s hemsida).

På 1960-talet blossade våldet upp igen efter att en fredlig medborgarrättsrörelse krävde att diskrimineringen av provinsens katolska minoritet skulle upphöra. Protestanterna ansåg att dessa krav hotade deras maktposition och konflikten ledde till flera allvarliga attentat av både IRA och protestantiska paramilitära grupper. Den brittiska armén blev också en part i konflikten och sköt bland annat ner tretton personer vid ett tillfälle som senare kom att kallas Bloody Sunday. Cirka 3700 människor dödades i Nordirland mellan 1966 och 2005 (Karlsson 2006).

IRA splittrades på 1960-talet i två delar. Majoriteten, the Officials, som var för ett enat socialistiskt Irland, tog avstånd från våld och terror och minoriteten, the Provisionals, fortsatte med terrorn för att på så sätt få ut britterna ur Nordirland. Under 70- och 80-talen begick IRA flera attentat men 1986 bröt sig en grupp av medlemmar som tyckte att IRA började bli alltför politiskt ut och bildade gruppen "Continuity IRA" (SVT:s hemsida 2005). Under 90-talet bröt sig ännu fler medlemmar ut ur IRA, bland annat gruppen "Real IRA". Detta skedde på grund av att fredsprocessen fick allt starkare fäste i det nordirländska samhället. 1997 utlyste IRA vapenvila och 1998 slöts långfredagsavtalet där den politiska grenen av IRA, Sinn Fein, var en viktig part (ibid.). Långfredagsavtalet innebar att representanter för både katoliker och protestanter skulle sitta tillsammans i regeringen och var ett resultat av hemliga överläggningar mellan konfliktens parter. Katolska terroristgrupper var motiverade att välja mer fredliga metoder

p.g.a. den växande motviljan från befolkningen mot deras våldsamma attacker på oskyldiga civila. Dessutom hade den brittiska regeringen förhandlat om att flytta makt från London till Nordirland som del av decentraliseringsprocessen. Den nya administrationen som byggde på maktindelning kollapsade 2002 efter att IRA anklagats för att spionera inne i den brittiska regeringens kontor i Belfast. 2004 misslyckades den irländska och brittiska regeringen att återuppliva administrationen efter att IRA vägrat lämna från sig vapnen och anklagats för organiserad brottslighet (Sussman 2003).

I början av 2005 anklagades IRA öppet av polisen för att ligga bakom ett bankrån i Belfast året innan. Både Sinn Féins ledare Gerry Adams och IRA nekade till anklagelserna. IRA misstänks också ligga bakom ett mord på katoliken Robert McCartney i samband med ett pubbråk (Karlsson 2006).

3.3.2 IRA idag

”The leadership of Óglaigh na hÉireann has formally ordered an end to the armed campaign. This will take effect from 4pm this afternoon. All IRA units have been ordered to dump arms. All Volunteers have been instructed to assist the development of purely political and democratic programmes through exclusively peaceful means. Volunteers must not engage in any other activities whatsoever” (Sinn Féin hemsida).

Detta uttalande gjordes av den forna IRA-fången Seanna Walsh den 28 juli 2005. Många var skeptiska till den egentliga betydelsen av ett sådant uttalande efter misslyckandet med långfredagsavtalet. Två månader senare bekräftade dock ett av de oberoende vittnena till avväpningen att IRA verkligen har lagt ner sina vapen (BBC:s hemsida). Den brittiska regeringen har också skurit ner sina militära styrkor i Nordirland från 30 000 1998 till 9200 i januari 2006 (Karlsson 2006).

Den 26 april 2006 publicerades den tionde rapporten från ”The Independent Monitoring Commission” (IMC) som har till uppdrag att övervaka att de paramilitära grupperna håller sina fredsavtal. IMC:s slutsatser är att IRA verkligen arbetar för att förhindra våld inom gruppen och att anklagelserna om att IRA fortfarande har vapen inte stämmer. IMC anser att det kan finnas vapen kvar hos enskilda IRA medlemmar, men endast för privat bruk, och att våldsaktioner som genomförs av IRA-medlemmar inte är sanktionerade av ledningen. Också Sinn Féin visar prov på positivt ledarskap.

Utbrytargrupperna Real IRA och Continuity IRA har dock fortsatt med användandet av våld och kriminell verksamhet. Det har också de protestantiska paramilitära organisationerna som Ulster Defence Association (UDA) och Ulster Volunteer Force (UVF).

4 Förklaringsfaktorer

Varför har ETA och IRA lagt ner sina vapen? I denna del ämnar vi ta upp och förklara de orsaker vi har hittat och vidare koppla dessa förklaringsfaktorer till tidigare nämnda teorier.

4.1 Den nya terrorismen

IRA och ETA är exempel på den offensiva varianten av den nationella terrorismen. Detta innebär att målet för terrorismen är att ändra redan existerande nationella gränser genom att med våldsamma metoder tvinga staten att ge vika för dess krav. Terroristgrupperna är också exempel på den gamla terrorismen enligt Kaldors definition. Till exempel kan både ETA:s och IRA:s mål sägas vara specifika och strategiskt riktade mot staten eller mot andra mål som värderas högt i samhället, något som enligt Kaldor utmärker den gamla typen av terrorism. Grupper som till exempelvis al Quaida skiljer sig från den klassiska terrorismen när det gäller både mål och metod. Dessa passar in i Kaldors definition av ”regressiva globalisatörer”, det vill säga grupper som livnär sig på globaliseringen och dess fördelar när det gäller t.ex. kommunikation samtidigt som de uttrycker ett hat mot den nya moderniserade världen.

Sedan terrorattacken mot kollektivtrafiken i Madrid den 11 mars 2004 har det skett en intensiv politisk utveckling i Spanien. Detta datum och den 11 september 2001 kan ses som mycket viktiga tidpunkter i den inomstatliga terrorismens historia i Spanien. Även om ETA inte hade något att göra med bombdåden i Madrid den 11 mars 2004 så har det spanska folket sedan dess associerat ETA med denna attack och i förlängningen då också med den internationella terrorismen (Muro 2006). En anledning till detta är att ETA var den organisation som först anklagades för att bära skulden för terrordåden i Madrid. Detta väckte en pånyttfödd aversion mot ETA och terrorism i allmänhet i Spanien. ETA har sedan dess haft stora svårigheter att rättfärdiga sin våldstaktik för det spanska folket. (BBC News hemsida 2006)

Den 11 september samt bombningarna i London den 7 juli tros ha haft stor inverkan på IRA:s beslut att lägga ner vapnen. Bombdåd har alltid varit en del av IRA:s strategi, men efter den ökade internationella terrorismen skulle en bombattack i Nordirland, Irland eller på den brittiska ön mötas av avsky och motvilja istället för sympati från allmänheten. Terrorism i alla dess former skulle nu bara orsaka omfattande protester och underminera det stöd som Sinn Féin och dess ledare har haft sedan de anslöt sig till fredsprocessen (Crotty, Schmitt 2005)

s.381). Innan den 11 september hade IRA inte börjat sin nedrustning men efter terrordådet sattes stor press på IRA. Denna press kom bland annat från amerikanskt håll som sedan 1994 hade låtit Sinn Féin samla in pengar i landet. Amerikanska medborgare med irländskt ursprung har skänkt miljontals dollar till partiet (Karlsson 2006).

Vi anser att en av de viktigaste faktorerna bakom ETA:s och IRA:s nedläggning av vapnen har att göra med att den nya terrorismen till viss del omöjliggjort den gamla. Detta beror huvudsakligen på det minskade stödet och acceptansen hos den egna befolkningen i landet och hos diasporan samt hos andra grupper som tidigare har kunnat identifiera sig med denna typ av rörelser.

4.2 Att legitimera terrorism

För att legitimera sin terrorism måste terroristerna enligt Hopple och Steiners teori, avhumanisera sin fiende. Detta sker genom att klassificera fienden som något ont, i ETA:s och IRA:s fall som företrädare för den diskriminering och den orättvisa de anser sig utsatta för. ETA och IRA ser också på sig själva som den svaga parten, som behandlats orättfärdigt av den starka parten, staten.

Kruglanskis och Fishmans teori om terrorism som ett verktyg kräver att terrorism är användbart för att nå aktörens mål. Det verkar som om både ETA och IRA efter 30 år av stridigheter insett att terrorism inte längre är det rätta verktyget. En ny värld kräver nya strategier och i ETA:s och IRA:s fall innebär detta en anpassning till det demokratiska systemet.

4.2.1 ETA

Det går inte längre att legitimera den kamp som ETA har fört för ett fritt Baskien eller det våld som denna kamp har tagit sig uttryck i. Detta beror bland annat på att ETA inte i samma utsträckning har det stöd som det brukade ha från det baskiska folket. Vad beror då detta på? Två incidenter kan sägas ha format ETA:s utveckling den senaste tiden: dels den spanska statens terroriststyrka GAL:s kidnappning och mord 1983 på Segundo Marey, en kontorsmöbelförsäljare, som troddes vara en högt uppsatt ETA-medlem. Efter detta mord följde ytterligare 27 stycken genomförda av GAL. ETA fick i och med denna händelse en uppfattning om vilka krafter de egentligen kämpade mot. Den andra incidenten var då ETA 1997 lät föra bort och mörda en oskyldig man, en ung kommunalpolitiker, vid namn Miguel Angel Blanco, en man som hela Spanien kunde identifiera sig med och som blev till en våldets martyr. Två miljoner människor i Barcelona och Madrid sammantaget valde att demonstrera mot det meningslösa våldet. Sedan den incidenten har alla mord utförda av ETA lett till enorma demonstrationer och starka krav på ett slut på denna typ av våld. Detta om något illustrerar den brist på

stöd som finns för ETA i Spanien och också bland det baskiska folket. (Shephard 2006 s.55f) Enligt Cindy S. Combs teori om vad som utgör legitimt våld kan inte den typ av våld som ETA använder sig av anses vara legitim trots att det finns en grundläggande självbestämmanderätt i internationell lag. I avsaknad av stöd bland folket kan inte heller en grupp som ETA vinna en kamp mot en statsmakt. Terroristen ser enligt Kruglanskis och Fishmans teori sina våldshandlingar som ett verktyg som de kan använda sig av i sin kamp. Det har dock blivit uppenbart för ETA att för att vinna allmänhetens och då framför allt det baskiska folkets stöd är inte våld det verktyg som kommer att ta dem närmare målet. Detta är något som också är tydligt i det uttalande som ETA publicerade i och med sitt eldupphör där de uttryckligen säger att den fortsatta kampen kommer ske med demokratiska medel.

4.2.2 IRA

Också IRA har förlorat möjligheten att legitimera våld och terrorism. Fredsprocessens framgångar på det politiska planet är en av orsakerna. Strax innan juli släpptes IRA-bombaren Sean Kelly av den brittiska regeringen till följd av förhandlingar. En annan anledning till varför IRA inte kan legitimera sin användning av våld är att IRA bröt den vapenvila de proklamerat 1994 genom ett bankrån i Belfast 2004 och mordet på Robert McCartney i början av 2005. Tre IRA-medlemmar misstänktes och fängslades av polisen i Colombia för att tränat gerillarörelser. Enligt FN:s resolution är kriminella handlingar som syftar till att provocera fram politiska förändringar genom att terrorisera allmänheten aldrig legitima, oavsett vilka ideologiska grunder handlingarna stödjer sig på. IRA kan inte heller legitimera sin terrorism utifrån Combs teori eftersom det folkliga stödet har minskat betydligt efter de tre ovan nämnda incidenterna. För att IRA:s politiska gren Sinn Féin, som på senare tid etablerat sig som ett respekterat politiskt parti, skall kunna ha en chans att behålla folkligt stöd har IRA tvingats ta ett tydligt avstånd från våld (Roth 2005). Att använda terrorism som ett verktyg är helt enkelt inte längre ett alternativ för IRA, eftersom man insett att detta bara kan leda till förluster i folkligt stöd och i den politiska fredsprocessen.

4.3 Politiska och militära åtgärder mot terrorism

En av den demokratiska statens viktigaste stöttepelare är enligt Wilkinson att den använder sitt monopol på legitimt våld på ett korrekt sätt. Detta är något som både den spanska och brittiska staten fått kritik för att inte göra. Den demokratiska staten utgör också ett gynnsamt klimat för terroristerna att operera i och detta har utnyttjats både av IRA och av ETA när det gäller möjligheterna att fritt röra sig över gränserna till Frankrike respektive Irland. En av fördelarna för en demokratisk stat är dock att förändringar är möjliga, om majoriteten av befolkningen önskar dem, utan att våld behöver användas. Detta är något som

Storbritannien, men inte i lika hög grad Spanien där ETA:s politiska gren är förbjuden, tagit fasta på. Wilkinson menar vidare att man inte skall förhandla med terrorister, något som både den spanska och den brittiska staten gjort i största hemlighet. Att använda den nationella armén som medel i terroristbekämpning är en metod som Wilkinson anser ibland vara nödvändig och som både Storbritannien och Spanien använt sig av. Enligt Kaldor gäller det för det globala civilsamhället och inte för ledarna att diskutera hur terrorism ska bekämpas. I Storbritannien har EU utvecklat ett program som opererar på lokal nivå för att föra de olika parterna samman.

4.3.1 Spanska staten

Den radikala baskiska nationalismen har avtagit på senare tid både som en följd av politiska och militära åtgärder. I början av 2004 greps medlemmar ur ETA med stora mängder sprängmaterial vilket indikerade den spanska statens förmåga att slå tillbaka. Spanien och Frankrike har också genom koordinerade insatser lyckats arrestera ett flertal ledare i ETA:s toppskikt. På politisk nivå så har det komplexa nätverk som tidigare har utgjort en förlängning av ETA utsatts för hårt tryck från spansk domstol. Ett flertal tidningar, ungdomsorganisationer och till och med det politiska partiet Batasuna har förbjudits. I och med att Batasuna förbjöds ströps också ETA:s politiska röst i Spanien. (Muro 2004)

Enligt Wilkinson bör staten vara försiktig i kampen mot terrorism då det gäller mängden våld den använder. Detta kan ses som viktigt för att inte underminera de demokratiska grundpelarna. Detta har inte alltid varit fallet i Spanien. En viktig del i ETA:s historia är de metoder som den spanska statsmakten använde sig av under tidigt 1980-tal för att bekämpa ETA. Gruppen kallades GAL vilket stod för "Grupo Antiterrorista de Liberación". I samband med detta valde den franska regeringen att samarbeta med den spanska och tillät GAL att utföra sina aktioner på franskt territorium. Två unga basker togs tillfånga på den franska sidan och överlämnades till GAL som förhörde, torterade och till sist mördade dem. 27 personer mördades av GAL under den period då gruppen var aktiv. Av dessa 27 uppskattar man att 9 personer inte ens var medlemmar av ETA. Den spanska regeringen har fått stå till svars för GAL:s metoder på senare år (Shepard 2002 s.60f).

Premiärminister José Luis Rodríguez Zapatero erbjöd 2005 ETA att inleda förhandlingar om ETA upphörde med sin väpnade kamp. Detta förslag var godkänt av parlamentet. Batasunas ledares svar var då att föra fram ett fredsförslag. Båda dessa försök att närma sig varandra kan enligt Muro (2006) ses som konsekvenser av folkets irritation och en sänkt smärtröskel för terrorism i allmänhet. På senare tid sägs Zapatero ha förhandlat med ETA i hemlighet, något som går emot Wilkinsons syn på hur terrorister ska bemötas. Zapatero har dessförinnan lovat att aldrig förhandla med ETA, något som indikerar att han i fortsättningen måste vara försiktig för att inte stöta sig med opinionen. Det spanska folket ser inte med blida ögon på förhandlingar med ETA. Särskilt

känslig är frågan om amnesti, då många av ETA:s medlemmar fortfarande sitter i fängelse (Schachar 2006).

4.3.2 Brittiska staten

Den brittiska regeringen har anammat flera olika strategier för att lösa konflikten i Nordirland. 1969 skickade regeringen brittiska trupper för att upprätthålla ordningen i Nordirland och när det 1972 stod klart att den lokala nordirländska regeringen inte klarade av att styra provinsen upplöste parlamentet i London den nordirländska regeringen och Nordirland började styras från London. Mellan 1974 och 1994 genomfördes sju försök att få till stånd en politisk och konstitutionell lösning av konflikten. Alla initiativen var ledda av London-regeringen och inkluderade en maktindelning mellan katoliker och protestanter. 1985 slöts ett avtal med Irland som gav den irländska regeringen en konsulterande roll i Nordirlands affärer. Genom det anglo-irländska avtalet erkände den brittiska regeringen rätten till både nationalistiska och unionistiska traditioner (Darby 2005 s.3f).

Hemliga förhandlingar har också förts mellan brittiska regeringen och IRA 1990 samt mellan den irländska regeringen och Sinn Féin 1992. 1993 publicerade den brittiska och irländska regeringen "the Downing Street Declaration", där det fastslogs att den brittiska regeringen erkände rätten för befolkningen på den irländska ön, nord och syd, att själva bestämma om Irland och Nordirland skulle förenas (ibid s.5f). 1998 slöts långfredagsavtalet som innebar att en administration som delade makten skulle bildas där katoliker och protestanter satt tillsammans i regering.

En viktig grundpelare i den demokratiska staten är enligt Wilkinson användandet av monopolistiskt våld på ett rättvist sätt. Den brittiska staten har i flera omgångar kritiserats för att ha brutit mot denna princip. Ett exempel är Bloody Sunday när britterna öppnade eld mot ett katolskt demonstrationståg och dödade tretton civila. Denna dödsskjutning ansågs enligt domstolen som prövade fallet vara legitimt självförsvar, något som upprörde och provocerade många. Denna dom blev 1997 föremål för omprövning. De brittiska interneringarna av misstänkta terrorister är också något som fått utstå mycket kritik eftersom terroristerna inte fick sin sak prövad i domstol. IRA har också utnyttjat de liberala friheter som Wilkinson radar upp, t.ex. när det gäller rörelsefrihet eftersom eftersökta IRA-medlemmar ofta flytt över gränsen till Irland och fortsatt sin verksamhet därifrån.

Den demokratiska staten är uppbyggd efter principer som gör sociala förändringar möjliga om allmänheten så önskar. Detta är något den brittiska regeringen tagit fasta på. Gång på gång har den klargjort sin ståndpunkt att om majoriteten av Nordirlands befolkning önskar frigörelse från Storbritannien så kommer Storbritannien inte att motsätta sig detta. Vid den senaste folkräkningen var protestanterna i majoritet med 55 procent av befolkningen. Detta kommer dock sannolikt att ändras vid nästa folkräkning eftersom nativiteten är större bland katolikerna än protestanterna (Roth 2005).

Wilkinson menar att stater ibland kan behöva ta hjälp av nationella arméer för att bevara ordningen i terrordrabbade samhällen. Detta är en strategi som Storbritannien använt sig av när det gäller Nordirland. Storbritannien har fortfarande styrkor kvar, men på senare år har de minskat betydligt.

4.3.3 Internationellt samarbete

ETA finns med på EU:s lista, senast uppdaterad 21 mars 2006, över organisationer stämplade som terroristgrupper. (EU-rättens hemsida 2006) Däremot är bara IRA:s utbrytargrupper CIRA och RIRA kvar på listan. PIRA är alltså inte längre kvar på listan. Att förhindra och att bekämpa terrorism är en av EU:s och dess medlemsländers allra viktigaste uppgifter. I juni 2004 i ljuset av terrorattackerna i Madrid antog Europarådet en plan för hur man bäst skall bekämpa terrorism. Denna plan innefattar sju strategiska mål (Council of European Union 2004 s.1f).

- En fördjupning av det internationella samarbetet i kampen mot terrorismen
- En reducering av terroristernas tillgång av ekonomiska resurser
- En maximering av EU:s kapacitet att spåra, utreda och åtala terrorister samt förebygga terroristattacker
- Att skydda säkerheten i internationell transport och effektivisera gränskontrollrutinerna
- Att utöka EU:s kapacitet för att hantera konsekvenserna av en terrorattack
- Att arbeta med de faktorer som bidrar till stöd och skapar nyrekryteringar för terrorismen
- Att speciellt arbeta med de länder utanför EU där det behövs en förstärkning av kapaciteten för kontraterrorism

Som en följd av attackerna mot kollektivtrafiken i Madrid mars 2004 så valde alltså EU att utöka och intensifiera sina krafter för att bekämpa terrorismen. Som ett led i detta så har EU-kommissionen också valt att arbeta för att det civila samhället ska kunna involveras i kampen mot terrorism. EU-kommissionen menar att det finns ett behov av ett mer intensivt arbete när det gäller bland annat att försvara de fundamentala rättigheterna, involvera privat och offentlig sektor i dialogen kring EU:s säkerhet, samt att på ett tillfredsställande sätt kunna stödja terrorismens offer och väcka medvetenhet i allmänhet kring terrorism bland Europas invånare (EU:s webbplats 2006)

Involverandet av det civila samhället i kampen mot terrorism stämmer med Mary Kaldors teori om hur man bäst bekämpar terrorism även om hon menar att det är det civila samhället som först och främst måste initiera denna kamp och inte det internationella samfundet.

Diego Muro, verksam vid King's College i London, menar att det framför allt är EU:s samarbete inom områdena för lag och inre angelägenheter som har varit den största bidragande faktorn till att ETA inte har utfört några mord sedan 2003. En

annan faktor värd att beakta är att nationalstaten har fått en minskad betydelse i och med EU och de nationalistiska krafterna har minskat som följd av detta. (Reynolds, Paul 2006)

I Nordirland är USA är den part som förutom den brittiska och irländska regeringen samt allmänheten i Nordirland haft störst inverkan på konflikten och speciellt i processen som ledde fram till långfredagsavtalet. Kongressen i USA har haft många politiker som haft en pro-irländsk ståndpunkt och argumenterat för katolikernas rättigheter i Nordirland. Privata amerikansk-irländska organisationer som NORAID (Irish Northern Aid) har samlat in pengar för att stödja republikanerna (Crotty, Schmitt, s.383).

EU har också haft en roll i fredsprocessen i Nordirland och då främst med dess ”Peace and reconciliation program”. Programmet utfärdades efter de lojalistiska och republikanska paramilitära gruppernas vapenstillestånd 1994. Det första fredsprogrammet infördes 1995 och hade som mål att involvera befolkningen på gräsrotsnivå och att fokusera på de områden som varit mest påverkade av konflikten. 1999 beslöt EU att fortsätta programmet med ”Peace II” som numera är förlängt fram till slutet av 2006 (EU:s brittiska hemsida). ”Peace II” har fem mål; ekonomisk förnyelse, social integration och förnyelse, lokalt baserade nydanande och utvecklande strategier, utåt och framåt strävande regioner och samarbete över gränsen.

Kaldor menar att terrorismbekämpning måste ske i civila samhället och inte hos dess ledare. Metoden i EU:s program är ju visserligen skapad på högre nivå, men implementering ska ske på lokal nivå och det är också här man arbetar med förändringar av allmänhetens attityder. Att föra samman katoliker och protestanter i ett forum för att arbeta för saker som utgör positiva komponenter för båda grupperna är en strategi som passar väl in i Kaldors tankesätt. När grupperna kommer att arbeta tätt tillsammans och för ett gemensamt mål blir det svårt att avhumanisera varandra och då blir det svårare att se varandra som regelrätta fiender.

5 Resultat och diskussion

Terroristgrupperna IRA och ETA har en rad gemensamma egenskaper. De är båda exempel på nationell terrorism med syftet att bryta sig loss från Storbritannien respektive Spanien. Båda grupperna är exempel på gammal terrorism enligt Kaldors definition. ETA och IRA har liknande uppbyggnad, en hierarkisk cellstruktur och har använt sig av samma slags terror och våld, till exempel bombdåd och dödande av oskyldiga. Vidare bildades ETA 1959 som ett svar på det förtryck Francoregimen utsatt det baskiska folket för. IRA fick ett uppsving efter de demonstrationer och uppror som på 1960-talet krävde ett slut på förtrycket av katoliker i Nordirland. Både IRA och ETA har tidvis haft ett stort stöd hos befolkningen i respektive regioner som har kunnat legitimera kampen. Efterlysta IRA medlemmar har kunnat ta sin tillflykt över gränsen till Irland precis som efterlysta ETA medlemmar gömt sig i Frankrike.

En annan gemensam faktor är hur staterna har behandlat IRA och ETA. Både Storbritannien och Spanien har i efterhand fått kritik för behandlingen av terroristmedlemmar, i Spaniens fall med GAL och i Storbritannien för "Bloody Sunday" och för att inte låta terroristerna få regelrätta rättegångar. Att staten går fram för hårt och bryter mot de demokratiska rättigheterna är något som styrkt de aktuella terroristorganisationernas sak. De får lättare att legitimera sitt eget våld, när staten svarar med samma mynt och stödet till terroristerna från allmänheten kan öka när staten inte lever upp till de principer de skall förespråka.

Både Spanien och Storbritannien har blivit utsatta för den nya typen av terrorism. Den 11 mars 2004 exploderade det en bomb på ett tåg i Madrid och den 7 juli exploderade det bomber i Londons tunnelbanesystem samt på en buss. Båda dessa händelser sammanfaller i tiden med att organisationerna lägger ner den väpnade delen av sin kamp.

Det finns naturligtvis också olikheter mellan konflikterna i Nordirland och Baskien. Den största skillnaden gäller parterna i konflikten. I Nordirlands fall är befolkningen delad i sakfrågan och katoliker har stått mot protestanter. Storbritannien har på senare tid dragit sig ur kampen om Nordirland och lämnat avgörandet om vilket land området skall tillhöra till de båda befolkningsgrupperna. Konflikten står därför nu i princip mellan katolikerna som vill förena Nordirland med resten av den irländska ön och protestanterna som föredrar att stanna kvar i unionen med Storbritannien. I Baskien är konflikten mer enkelriktad, då Spanien vägrar att låta provinsen bryta sig ut oavsett vad majoriteten anser. Den spanska staten har dock beviljat Baskien en hög grad av autonomi, men kravet på att vara helt självständiga står kvar från delar av Baskiens befolkning.

Som utgångspunkt hade vi valt att undersöka tre möjliga förklaringsfaktorer till varför ETA och IRA har lagt ner sina vapen. Under denna process har vi insett

att det inte är möjligt att separera dessa tre faktorer från varandra utan att de tre, det vill säga den nya internationella terrorismen, legitimering av terrorism samt politiska och militära åtgärder är tätt sammanlänkade. Dock kan den nya internationella terrorismen ses som huvudförklaringsvariabel till tidpunkten för ETA:s och IRA:s nedläggning av vapen.

Sedan den 11 september har förutsättningarna för den nationella terrorismens fortlevnad i Europa förändrats. I ett demokratiskt Europa finns det numera ingen tolerans för våld som ett medel för att uppnå förändringar. Detta är synligt både på nationell nivå med utökade åtgärder för att bemöta terrorism samt på internationell nivå där samarbetet mot terrorismen har intensifierats. Den nationella terrorismen är lättare att motarbeta då det finns en fast anknytning till ett geografiskt område. Den nya internationella terrorismen ser inga gränser och kan därför enligt Kaldors teori sägas öka i takt med globaliseringen och därför vara svårare att kontrollera.

Varken IRA eller ETA kan försvara sin terrorism utifrån FN:s antagna resolution om vad som utgör legitimt våld. Legitimitet är också tätt sammankopplat med acceptans. Det finns både i Spanien och i Nordirland ett minskat stöd både hos gruppernas egna anhängare samt hos invånarna i landet i allmänhet. Detta hänger självklart också ihop med den tidigare nämnda ökningen av den internationella terrorismen men också med de uppmärksammade morderna utförda av ETA och IRA på senare år. Det finns i internationell lagstiftning en grundläggande självbestämmanderätt men denna försvagas då andra människor påverkas negativt av en sådan kamp. Detta är något som verkligen kan sägas stämma in på ETA:s och IRA:s våldsamma kamp. Både IRA och ETA fortsätter sin kamp demokratiska medel. Detta förutsätter ett starkt avståndstagande från våld för att gruppernas politiska företrädare skall kunna ses som legitima partier och förhandlingsparter.

Både den spanska och den brittiska regeringen har ändrat sina strategier när det gäller att bekämpa terrorism. Den spanska statens terroriststyrka, GAL, och den brittiska statens interneringar och övervåld är exempel på tidigare övertramp och maktmissbruk. De båda länderna använder sig numera av alltmer diplomatiska metoder, något som försvårar ETA:s och IRA:s möjlighet att vinna gehör för sina metoder. I en demokrati kan enligt Wilkinson förändring ske enligt majoritetsprincipen utan att våld behöver användas. Den brittiska staten har överlämnat beslutanderätten till Nordirlands befolkning. Om majoriteten vill ansluta sig till Irland så är det också genomförbart. Den spanska staten kommer troligen aldrig ge baskerna en egen nation eftersom detta då även skulle kunna fortplanta sig till Katalonien och Galizien. Däremot har Baskien extensiva autonoma befogenheter när det gäller bestämmanderätten över sitt eget territorium. Vi tror att demokratiska metoder istället för övervåld från statens sida har tvingat de båda organisationerna bort från användandet av våld. Om staten använder sig av våldsamma metoder för att slå ner på terrorismen så är det lättare för terroristerna att se sig som förorättade och orättvist behandlade. Som en följd av detta stärks även sammanhållningen i gruppen och allmänheten kan också komma att sympatisera mer med denna om staten utövar övervåld.

Både Spanien och Storbritannien har valt att förhandla med ETA och IRA i största hemlighet. Man har frångått principen om att man inte bör förhandla med terrorister. Genom att tänja på gränserna för förhandlingsreglerna har den spanska och brittiska regeringen lyckats motivera IRA och ETA att fortsätta kampen med demokratiska medel utan att allmänheten varit medveten om förhandlingarna och kunnat protestera. I IRA:s fall har också det minskade stödet från diasporan i USA både på ett ideologiskt och finansiellt plan påverkat beslutet om att avsluta den väpnade kampanjen.

Rädslan och den pånyttfödda avskyn för terrorism är också tydlig när man ser på hur EU:s lagstiftning under de senaste åren har förändrats till att både omfatta nya områden samt skärpts. Den ökade internationella terrorismen påverkar alltså den nationella terrorismen genom intensifierade politiska åtgärder. EU har också utvecklat ett fredsprogram i Nordirland för att få igång samarbetet och öka förståelsen mellan olika grupper i regionen. Detta kan ses som en strategi i Kaldors anda då förändringsprocesserna har inriktats på förändringar i det civila samhället.

Den nya terrorismen kan anses vara den utlösande faktorn som har fått ETA och IRA att lägga ner sina vapen. Besluten är dock sprungna ur en lång process. I denna ingår faktorer som en dramatisk välståndsökning i de berörda områdena, nationalstaternas minskade betydelse i förhållande till regionernas samt det demokratiska systemens grundmurade ställning i Västeuropa. Vi inser att det är en rad olika faktorer som påverkat processerna i de båda länderna och att det inte handlar om ett särskilt fenomen utan om en komplex process. Det är svårt att spekulera i hur det demokratiska arbetet kommer att fungera i de båda grupperna fortsättningsvis. Både IRA och ETA har tidigare deklarerat vapenvilor som de sedan brutit. Detta har skett med motiveringen att respektive stat inte varit tillräckligt tillmötesgående vid förhandlingarna. Den här gången har varken ETA eller IRA ställt några villkor för vapenvila, något som kan sägas vara unikt i de båda gruppernas historia. Vi tror därför att IRA:s och ETA:s väpnade kamp slutligen är över och att det politiska klimatet i det demokratiska Europa inte längre är gynnsamt för den gamla terrorismen med nationella förtecken som ETA och IRA har bedrivit.

6 Referenser

- BBC News hemsida, "Who are Eta?" <http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/europe/3500728.stm> 8 april 2006
- BBC News hemsida, "Eta declares ceasefire" <http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/europe/4833490.stm> 8 april 2006
- BBC News hemsida, "Provisional IRA: War, ceasefire, endgame?". http://news.bbc.co.uk/hi/english/static/in_depth/northern_ireland/2001/provisional_ira/2005.stm 15 april 2006
- Boyne, Sean, 1996. "Uncovering the Irish republican army", <http://www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/shows/ira/inside/org.html>
- Combs, Cindy C, 2006. *Terrorism in the 21st Century -Fourth edition*. New Jersey: Upper Saddle River
- Council of the European Union, 2004. "EU plan of action on combating terrorism" <http://ue.eu.int/uedocs/cmsUpload/EUplan16090.pdf>
- Crotty, William, 2005. *Democratic development and political terrorism*. Boston, Mass. : Northeastern University Press
- Darby, John, 2003. "Northern Ireland: The background to the Peace Process". <http://cain.ulst.ac.uk/events/peace/darby03.htm>
- Douglass, William A. och Zulaika, Joseba, 1990. "On the Interpretation of Violence: ETA and the Basque Political Process", Society for Comparative Study of Society and History
- EU:s webbportal "Fight against terrorism: prevention, preparedness and response" <http://europa.eu.int/scadplus/printversion/en/lvb/133219> 10 maj 2006
- EU in United Kingdom hemsida, "Peace Programme – a brief guide" http://europa.eu.int/unitedkingdom/about_us/office_in_northern_ireland/funding/peaceii.pdf 10 maj 2006
- EU-rättens hemsida, "EU list of terrorist organisations, 21 March 2006" http://www.eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/oj/2006/l_082/l_08220060321en00200024.pdf
- Grob-Fitzgibbon, Benjamin. 2005. Peace and Change, Vol.30, No.2
- The Independent Monitoring Commission, tionde rapporten, <http://www.independentmonitoringcommission.org/> 26 april 2006
- Jervas, Gunnar, m.fl. 2003. *Terrorismens tid*. Stockholm. SNS förlag.
- Kaldor, Mary, 2004. *Safe Democracy*. www.opendemocracy.net
- Karlsson, Lena 2006. "Nordirland fördjupning". <http://www.sakerhetspolitik.se>
- Kennedy-Pipe, Caroline, 1997. *The Origins of the Present Troubles in Northern Ireland*. London : Longman.
- Kruglanski, Aire W – Fishman, Shira 2006. "The Psychology of Terrorism: 'Syndrome' Versus 'Tool' Perspectives" *Terrorism and Political Violence*, volum 18 nr 2, s. 193-215

- Kumm, Björn, 2002. *Terrorismens historia*. Kristianstad. SNS förlag.
- Muro, Diego, 2006. "A Basque peace opportunity" www.opendemocracy.net
- Muro, Diego, 2004. "ETA after Madrid: the beginning of the end?" www.opendemocracy.net
- Nationalencyklopedins hemsida "separatism" NE.se 15 april 2006
- Reynolds, Paul. 2006 "The End of An Era" BBC News hemsida. <http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/europe/4835276.stm> 8 april 2006
- Roth, Hans Ingvar, 2005, "Katolsk nativitet kan komma att ena Irland", http://www.svd.se/dynamiskt/kultur/did_10439012.asp 8 april 2006
- Roth, Hans Ingvar, 2006 "Irländsk lösning inspirerade ETA:s eldupphör" www.svd.se
- Schachar, Nathan "Är det verkligen sant?" <http://www.dn.se> 4 april 2006
- Shepard, William S. 2002. "The ETA: Spain Fights Europe's Last Active Terrorist Group", *Mediterranean Quarterly* vol.13 s.54-68 <http://elin.lub.lu.se> 8 april 2006.
- Sinn Féin hemsida, "IRA statement ending its armed campaign" <http://www.sinnfein.com/elections> 14 Maj 2006
- Sussman, Paul 2003. "Conflict and hope in northern Ireland" <http://edition.cnn.com/SPECIALS/2003/n.ireland/overview.html> 14 april 2006
- SVT hemsida, "IRA avväpnas efter årtionden av våld". <http://svt.se>
- The Economist, "Europe: Peace talk; Spain and ETA", London: 25 mars 2006, s.46
- Wilkinson, Paul 1986. *Terrorism and the Liberal State*. Second edition. Basingstoke and London: Macmillan Education LTD